

EURASIAN FORESTS – EASTERN CARPATHIANS

MATERIALS

Of the IV International Conference of Young Scientists,

Dedicated to Academician P.S. Pogrebnyak

(27 September – 1 October, 2004)

The Publishing House of the Moscow State University of Forestry

Moscow – 2004

Природні ліси сприяють збереженню генофонду біологічних видів, екологічно пов'язаних з лісами, вони заодно збагачують генетичними ресурсами прилеглі господарські ліси.

ГЕОСИСТЕМНЫЙ ПОДХОД В ИЗУЧЕНИИ БИОРАЗНООБРАЗИЯ НАЦИОНАЛЬНОГО ПАРКА «БРАСЛАВСКИЕ ОЗЕРА»

Андреева В.Л., Аксеньчик Л.Ф., Синегрибов А.И.

*Белорусский государственный педагогический университет им. М.Танка,
Беларусь.*

E-mail: diversity@bspu.unibel.by.

Abstract

The ecosystems level gives possibility to study as the complex of species that forms the particular types of ecosystems. A map of geosystems of "Braslavskiiia Oзера" National Park was compiled as a result of analysis of the soil cover pattern. In the work the kind of biodiversity according to types of lands gives more systematic information about the organization territory.

Ключевые слова: биоразнообразие, тип земель, структура почвенного покрова

Основной задачей работы является обоснование возможности использования информации о типах земель (ТЗ) для оценки типологического α -разнообразия геосистем национального парка «Браславские озера» (НПБО). В границах нацпарка были выделены, на основе модифицированной в БелНИИ почвоведения и агрохимии методики анализа, структуры почвенного покрова. Границы ТЗ соответствуют границам почвенных комбинаций (ПК), представляющих сочетание почв определенного состава и конфигурации ареала распространения. Последующее сопоставление карт ТЗ с картой типов и ассоциаций лесов позволило установить связь между почвой и растительностью, причем данный вывод имел место и при рассмотрении повторяющихся в пространстве ПК. По картам систематизировались все контуры, относящиеся к одному ТЗ, на предмет наличия в их границах тех или иных типов леса. Выполнялось это совмещением карты типов земель с картой типов леса. Для каждого ТЗ определялся тип леса и ассоциации, подсчитывались площади, занимаемые каждой ассоциацией. Типизированная формула ПК позволяла корректировать площади, занимаемые растительными ассоциациями. Информация о ТЗ использовалась для оценки коэффициента α -разнообразия (k_{α}), где определялось средневзвешенное число видов на единицу площади геосистемы. На территории НПБО значение k_{α} варьирует от 13 до 26.

На сьогодні все виразніше проявляється глобальне значення лісових екосистем планети у стабілізації біосфери, підтриманні екологічної рівноваги і збереженні біорізноманітності. В той же час у світі прискореними темпами відбуваються процеси денатуралізації природних ландшафтів і подальше зменшення площі природних лісів.

Для України особливо актуальною проблемою є охорона і збереження залишків природних лісів, оскільки тут переважають насадження штучного походження, серед яких значну площу займають нестійкі лісові угруповання. І тому зараз дуже важливо провести детальний облік всіх первинних лісів і вжити заходів для їх охорони.

Одним із надійних напрямків гарантованого збереження природних лісів є їх заповідання, або в крайньому разі здійснення посиленого контролю за їх станом і охороною та застосування сучасних природозберігаючих технологій при проведенні в них лісогосподарських і лісоексплуатаційних робіт.

Карпатський біосферний заповідник (КБЗ) займає площу 53630 га. Площа лісів становить 44107 га, або 82,3 % від загальної площі КБЗ. На частку природних лісів припадає біля 33,3 тис.га, або понад 75 % площі всіх лісів заповідника. Однією з найбільших цінностей заповідника є його праліси. На його території охороняється понад 14,6 тис.га пралісових екосистем, з яких букові праліси складають 11,3 тис.га, ялинові – 2,3 тис. і праліси інших порід відповідно бл. 1 тис.га.

В Угольсько-Ширококожанському масиві заповідника зберігся найбільший суцільний осередок букових пралісів в Європі. Порушено клопотання про включення цього унікального природного об'єкту до Всесвітнього природного спадку.

В складі природних лісів і пралісів КБЗ зустрічається понад 30 рідкісних лісових фіт.ценозів, які занесені до Зеленої книги України.

Серед рідкісних букових і мішаних ялинових природних лісів острівцями зустрічаються буково-яворові, ільмово-ясеново-яворові і ясенові угруповання. В заповіднику збереглися ряд реліктових фітоценозів, зокрема, тисові бучини, букові липняки із липи широколистої, дубові лиси із дуба скельного та інші.

В районі Вигорлат-Гутинського хребта (Вулканічні Карпати) зустрічаються рідкісні фітоценози із дуба Далешампе, липи пухнастої і дрібнолистої та інші.

На території КБЗ охороняється 114 видів рослин і 76 видів тварин, які занесені до Червоної книги України. Більшість із них приурочена до природних лісів і пралісів.

В цілому можна сказати, що природні лісові екосистеми заповідника мають важливе багатогранне і поліфункціональне значення. В них збережена і сконцентрована цінна екологічна інформація про історико-географічний розвиток лісової рослинності Українських Карпат.